

Voortgangsnotitie

Via LIS-voorstel naar de gemeenteraad Achtkarspelen (18 november 2021).

Tussenstand Koers op Kansen 2019-2023

Hoofdpijnen stand van zaken halverwege 2021:

Doelstelling: verhogen sociale en economische status Achtkarspelen
Aanpak; de kansen-infrastructuur en het kansenklimaat verbeteren

Inleiding;

Het beleidsplan onderwijs Achtkarspelen draagt de titel Koers op Kansen en loopt van 2019 – 2023. In dit document vindt u de beleidsambities onderwijs (vastgesteld door de gemeenteraad in 2019). Het gaat dan over onze zorgplicht voor onderwijshuisvesting en over onze ambities als het gaat om het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden (het kansenbeleid).

We vinden het belangrijk dat ieder kind de kans krijgt om zijn talenten tot bloei te laten komen. Ook in het verleden is al veel aandacht geschonken aan de achterstanden in Achtkarspelen. In 2019 werd de specifieke uitkering van het Gemeentelijke Onderwijsachterstanden Beleid ruimschoots verhoogd. Uiteraard bijzonder welkom om aan de aanwezige ambities daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven. Tegelijkertijd realiseren we ons dat de hoogte van de uitkering is gebaseerd op vernieuwde objectieve criteria, daar valt dan ook van af te leiden dat er nog steeds veel zorgen zijn en veel te doen is in Achtkarspelen.

We krijgen de kans om te investeren in een betere start van kinderen en het verbreden en verrijken van de ontwikkelhorizon van leerlingen. Het onderwijsbeleid bevindt zich in zekere zin veelal aan de voorkant van het Sociaal Domein. Dit onderwijsbeleid kan een krachtige bijdrage leveren naar het bieden van kansen aan onze jeugdige inwoners; om ze taalvaardig te laten zijn, sociaal competent, en een beroepsperspectief te laten kiezen dat aansluit bij hun talent en de arbeidsmarkt van de toekomst. Samen met de betrokken partijen (opvang, onderwijs, jeugdteams, GGD, bibliotheek etc.) willen we de kansenongelijkheid doorbreken door middel van een goede 'kansen-infrastructuur' met een breed en samenhangend aanbod.

Hoofdpijnen 'Koers op Kansen Achtkarspelen 2019-2023'

In het beleidsdocument wordt allereerst stilgestaan bij de wettelijke taken van de gemeente rond onderwijshuisvesting. Groei of krimp, onderwijsconcepten en duurzaamheid: het scholenlandschap verandert door de jaren mee. Een Integraal Huisvestingsplan (IHP) werd opgesteld en vastgesteld in 2019. In het IHP worden de plannen voor de korte en langere termijn samengebracht. Jaarlijks wordt de voortgang en afgestemd met de schoolbesturen in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). De nodige investeringen worden financieel vertaald in de (meerjaren)begroting van de gemeente.

Vervolgens wordt in de beleidsnota het Kansenbeleid uitgelicht en zijn de lokaal overeengekomen speerpunten geformuleerd. De Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) heeft daarin een belangrijke plaats gekregen. Daarnaast is het voornemen uitgesproken om een integraal Taalplan voor Achtkarspelen te ontwikkelen. En als derde speerpunt is benoemd de 'Talentontwikkeling' en daarbij aandacht te geven aan brede vorming en horizonverbreding. Tot slot is de samenhang en verlangde samenwerking continu onder de aandacht om nodige doorgaande leer- en zorglijnen te realiseren.

Extra middelen NPO

Inmiddels speelt in 2021 het NPO (Nationaal Plan Onderwijs 2021). De extra leerachterstanden en vertragingen zijn ontstaan als gevolg van de Coronacrisis en met name de impact van de lockdowns. Vanuit de NPO ontvangen we extra financiële middelen van het rijk, ongeveer 500.000 euro te besteden binnen 2 jaar. Er wordt sinds de aanvang van de zomer 2021 gewerkt aan de nadere invulling. Samen met de partners (ook vanuit de LEJA) is in de zomer 2021 voorgesorteerd op de besteding. Als uitgangspunt is ervoor gekozen geen nieuwe dingen te gaan 'verzinne'. We willen blijven werken vanuit de vastgestelde speerpunten en projecten.

De uitvoering, stand 2021 op hoofdlijnen

In het Koersdocument van de gemeente zijn de volgende inhoudelijk verbonden thema's als speerpunten benoemd;

1. Voor- en vroegschoolse Educatie (VVE),
2. Taalbeleid
3. Talentontwikkeling
4. Doorgaande lijn in leren en in zorg'

1. Voor- en vroegschoolse Educatie (VVE),

Per 2020 is het in Achtkarspelen gelukt om - ruim binnen de gestelde termijnen - te voldoen aan de aangescherpte kwaliteitseisen en de vereiste uitbreiding van het ureaanbod. Extra middelen gaan o.a. naar de extra openingsuren (huisvesting en formatie), deskundigheidsbevordering en materialen (ook voor thuis);

Samen met de Inspectie zijn vervolgens ook de wettelijk voorgeschreven Resultaatsafspraken opnieuw besproken met de partners, vernieuwd en opnieuw vastgesteld.

Mede dankzij de NPO-middelen kan het plan om "VVE thuis" in alle dorpen te realiseren versneld worden uitgerold

'VVE Thuis' is een gezinsgericht vve-programma voor alle ouders met kinderen tussen de 3 en 6 jaar programma op een kindercentrum, peuterspeelzaal, voorschool of in groep 1 en 2. De interventie bestaat uit themaboekjes, leuke materialen en activiteiten om ook thuis met het kind te doen. Bij ieder thema wordt een ouderbijeenkomst georganiseerd.

De programma's worden zowel in de opvang als in de jongste groepen van de basisscholen uitgevoerd. De doorgaande lijn krijgt daarbij een bijna vanzelfsprekend gevolg. Het programma bevordert de ouderbetrokkenheid en 'educatief partnerschap'.

'VVE-thuis' is inmiddels operationeel in Kootstertille, Gerkesklooster en Twijzel.

2. Taalbeleid

We willen een gedegen taalplan dat concrete handvatten biedt voor het versterken van taalontwikkeling en het bieden van een rijk taalaanbod in de breedste zin van het woord. In de periode mei 2020 tot en met het voorjaar 2021 heeft de Taalwerkgroep Achtkarspelen zich beziggehouden met het opstellen van het Taalplan 8K; "foar in taalrike gemeente".

Het plan richt zich in eerste aanleg op de taalverwerving in het algemeen. Het is uitgewerkt naar meerdere aandachtsgebieden (pijlers) met vervolgens een belangrijk (positief) oog voor meertaligheid en het Frysk.

We werken op dat onderdeel plezierig en constructief samen in afstemming met de (ambities van de) provincie Fryslân. Het Taalplan 8k is inmiddels vastgesteld en in uitvoering. Namens de provincie is een Taalstiper aangesteld in Achtkarspelen die bij de scholen de behoefte peilt en de ambities op het terrein van Frysk gaat aanwakkeren. De taalstiper is in september 2021 gestart met de gesprekken op de scholen en stemt voortdurend af met de Taalwerkgroep in Achtkarspelen.

Een kind uit een gezin waar veel gepraat wordt heeft na vier jaar 30 miljoen woorden meer gehoord dan een kind uit een minder taalrijk milieu. Op driejarige leeftijd hebben kinderen uit taalrijke gezinnen een woordenschat van 1.100 woorden, waar dit in taalarme gezinnen minder dan de helft is. Deze achterstand in woordenschat is op latere leeftijd al bijna niet meer in te halen.

Een opsomming van diverse overige 'talige activiteiten' in Achtkarspelen

- Aanpak laaggeletterdheid; Achtkarspelen ondertekende het Taalakkoord op 18 september 2019 (week van de alfabetisering)
- Alle ROOBOL-scholen geven uitvoering aan het project Tel mee met Taal (bestrijden laaggeletterdheid)
- Achtkarspelen participeert in de ontwikkeling van digi-taalhuizen en de bieb als Informatiepunt Digitale Overheid
- Bij de MOA werd een (taal)klas gevormd en met succes bediend (2019/2020)
- Voor de aanpak laaggeletterdheid is een team van ketenpartners in Achtkarspelen actief vanaf 2019
- Bij de bibliotheek Noord Friesland is een aanjager/coördinator voor Achtkarspelen aangesteld
- In samenwerking met Friesland College is een taalcoördinator beschikbaar in beide bibliotheken in 8k
- Samenwerkingsafspraken Taalplan Fryslân; gezamenlijke planontwikkeling en pilot in Achtkarspelen (Taalplan8k)
- We faciliteren project (Fryske) BoekStartcoach i.s.m. GGD en Bibliotheekwerk
- We subsidiëren voorscholen en basisscholen voor de extra taalondersteuning aan anderstalige kinderen (het 'taalbad8k')
- In 2020 is de preventieve screening logopedische ondersteuning uitgebreid naar de voorschool
- basisscholen gebruik of oriënteren zich op het gebruik van het programma BOUW! Het programma is bewezen effectief. Bouw! is gericht op het voorkomen van leesproblemen en daarmee effectiever dan remediëren wanneer achterstanden al zijn ontstaan.
- Subsidieregeling taalstimulering is Achtkarspelen per 1-1-2021 opengesteld
- Een 'skoalstiper' is in schooljaar 2021-2022 in de gemeente Achtkarspelen begonnen met inventarisaties op de scholen. De skoalstiper wordt gefaciliteerd door de provincie Fryslân.
- In 2022 vindt verdere uitrol van beschikbaarheid Leesconsulenten vanuit de bibliotheek plaats (Voorschool t/m Voortgezet Onderwijs)

3. Talentontwikkeling

Het is niet voor alle kinderen vanzelfsprekend dat hun talent de kans krijgt om te bloeien. Scholen spelen hierin een grote rol. Zij kunnen het talent van kinderen erkennen, er ruimte voor bieden en hen stimuleren om er iets mee te doen. Belangrijk vinden we ook dat op dit gebied verbindingen worden gelegd met de arbeidsmarkt en dat kinderen vaardigheden leren die ze dan nodig hebben (21^e eeuwse vaardigheden). Een belangrijke basisvoorwaarde om te komen tot ontwikkeling is dat kinderen zichzelf leren kennen en goed in hun vel zitten. Het versterken van sociale competenties en de zorg voor onze leerlingen heeft daarom ook onze aandacht. Hierna een opsomming van een aantal activiteiten en ontwikkelingen.

- Gym, muziek en ICT
 - o Sportstimulering; door inzet van vakleerkrachten bewegingsonderwijs en studenten sport en bewegen, vanuit 'High five' sportstimulering; We ondersteunen projecten gericht op gezonde leefstijl
 - o Samenwerking Cultuurcentrum; inmiddels is het nieuwe Cultuurmenu gereed voor de basisscholen
 - o Mediawijsheid, kansen en gevaren .. het ontwikkelde aanbod is voor alle basisscholen beschikbaar (project door Kern)

- het Digi-Taalhuis (in de bibliotheken) ontwikkelt een aanbod voor de verschillende doelgroepen
- Talentprogramma's onderwijs en arbeidsmarkt, Bouwen Aan Ambitie worden uitgevoerd i.s.m. www.KennislabNOF.fr
Koppeling en uitbreiding programma aanbod is geïntegreerd in de Versnellingsagenda regio NOF.
- Deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie, (bouwen aan) Ambitiescholen (Talkshow in Achtkarspelen 4 juni 2021; link naar de samenvattende video: <https://vimeo.com/563326425/fa82f9bb21>)
- Workshoplezing Luk Dewulf 'Ik kies voor mijn talent' op de VVE-themadag 8k op 3 november 2021

4. 'Doorgaande lijn in leren en in zorg'

Bij een ononderbroken leerlijn hoort ook een doorlopende verbinding als het gaat om zorg. De samenwerking tussen het gebiedsteam (sociaal werkers) en de basisscholen (Intern Begeleiders / IB-ers) kan worden versterkt. Een concreet uitgangspunt is om nu de 'sociaal werker' meer zichtbaar te maken in de scholen, dus de contacturen uitbreiden. Tegelijkertijd blijven we werken aan het systeem, door te ontwikkelen om het voor de langere termijn samen beter in te richten.

We richten de aandacht op de verbindende samenhang en de nodige samenwerking. Eén kind, één gezin, één plan en één regie; dit vooronderstelt een samenwerking van allerlei disciplines wat in de praktijk niet altijd even vanzelfsprekend blijkt. Preventie en vroeg-signalering om - waar nodig - tijdig passende oplossingen en zorg te kunnen organiseren. Hierdoor kan verzwaring en ook toenemende complexiteit in veel gevallen worden voorkomen.

We betrekken in de volgende fase (2022) ook de voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs op zoek naar verbinding en ontwikkeling van een verbeterde samenwerking. Hetzelfde geldt voor de samenwerkingen in de driehoek gebiedsteam-school-GGD. Vooral nog ligt de focus op de basisschool en het gebiedsteam. Intussen zijn binnen het gebiedsteam vaste contactpersonen voor de scholen actief.

voortgangen in format:

1. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

AMBITIE / DOEL Kwaliteitsimpuls en vergroten deelname/bereik	Instrumenten	Voortgang / planning	Samenwerkingspartners
Bestaande succesvolle VVE programma's versterken	Uitbreiding uren aanbod naar 16 u/pw en scholing personeel	Gerealiseerd per 1 januari 2020	Basisscholen Peuteropvang Pedagogisch medewerkers
Ouderbetrokkenheid versterken	Uitrol 'VVE-thuis' naar alle dorpen in 8k	In 3 dorpen reeds operationeel; fasering uitrol 2021-2023	JGZ Leerkracht grp 1+2
Bereik vergroten	Extra werving en toeleiding met behulp van <ul style="list-style-type: none"> - Nieuw materiaal - Communicatie - Oudercoördinator 	Najaar 2021	Diverse organisaties Communicatie Coördinator
Doorgaande lijnen in leren en zorg	Versterken samenwerkingspraktijk	Project in ontwikkeling	Gebiedsteams, JGZ, Onderwijspartners

2. Taalbeleid

AMBITIE / DOEL Positieve impulsen taalverwerving	Instrumenten	Voortgang / planning	Samenwerkingspartners
Bevorderen taal- en leerrijke omgeving	Taalplan 8k	Plan is vastgesteld en in uitvoering per 2021	Kinder-, peuteropvang
(condities) Ketensamenwerking Bieb, GGD/kraamzorg, voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen	Preventieve logopedische screening	Bereik vervroegd uitgebreid naar peuters per 2020/2021	Basisscholen, Bibliotheek
	Taalbad anderstalige jonge kinderen	Samenwerkingsafspraken partners per 2019 subsidie	Voortgezet onderwijs
	De BoekStartcoach	Actief per 2019-2020	Provincie Fryslân
	Extra inzet Leesconsulenten	Ingaande 2021-2022	Taalinstututen
	Aanpak Laaggeletterdheid	Op de agenda van de ketenpartners; actieve rol voor de 'aanjager'	

3. Talentontwikkeling

AMBITIE / DOEL Brede vorming	Instrumenten	Voortgang / planning	Samenwerkingspartners
Talent en ambities aanwakkeren	Ontwikkeling en projecten Bouwen Aan Ambitie,	AMV en Cultuurmenu totstand- gebracht	Onderwijs, Sport, Cultuurcentrum
Horizonverbreding	Deelname Gelijke Kansen Alliantie (OC&W)		
Mediawijs en weerbaar opgroeien	Project Mediawijsheid (grp 7/8)	Aanbod ontwikkeld door Kearn voor álle basisscholen in 8k	Welzijnsorganisatie
Kansengelijkheid bevorderen	Regionale stimulans van uitdagend onderwijs Netwerkontwikkeling Projectontwikkeling Subsidies	Subsidieaanvraag OC&W gehonoreerd	Kennislab en business- cases Regiodeal
Kansen benutten Gevarenbewust		Ingevoerd per schooljaar 2020-2021	OC&W
(condities) Verbinding lokale verenigingen, cultuur, ict, mediawijsheid Gym, muziek en ict- onderwijs	Bouwen aan 'Ambitiescholen'		Bibliotheek

4. Doorgaande lijn in leren en in zorg'

AMBITIE / DOEL verbeteren samenwerkingen	Instrumenten	Voortgang / planning	Samenwerkingspartners
Doorgaande lijnen in leren en zorg	Versterken samenwerkingspraktijk onderwijs en zorg VVE thuis in ieder dorp afstemmingen voor- en vroegschools en Educatief partnerschap	Projecten in ontwikkeling per 2020 In 3 dorpen operationeel (Gerkesklooster, Twijzel, Kootstertille)	Basisscholen Peuteropvang Pedagogisch medewerkers, Bibliotheek, Communicatie, Gebiedsteams, JGZ, Sociaal werkers, Onderwijspartners

september 2021